

Jeg har liggende for mig, tilstaaet ham derhen, at han vel skulde kun betale 9,500 Rd. strax, men derimod 4 Tdr. Byg mere aarligt, og da denne Moderation forekom ham saa overmaade ringe, eller maaskee i mange Henseender værre end slet ingen, blev der igjen paa hans Begne begjeret, om han da ikke, naar han overtog at betale denne Sum og at indgaae paa disse strenge Vilkaar, kunde faae den Art Rentenedsættelse, som private Godseiere, der havde solgt rundtomkring, havde givet, saaledes at han for sin Fæstetid ikke kom til at betale den fulde Rente af denne Sum, men at den blev nedsat nogenlunde svarende til det ringere Forhold, hvori han hidtil havde ydet, en Afgjorelsesmaade, hvorved Klosteret under enhver Omstaendighed alligevel kunde faae en meget betydelig Binding; men derpaa har han efter de Beretninger, som ere meddeelte mig — og jeg tør ansee dem for meget paalidelige, da det er en honorabel Mand, der har været Mellemhandler i hele denne Sag — faaet Afslag. Saaledes staaer Sagen nu, og da man ikke har seet nogen anden Udvei til dog engang at faae Forordningen af 1769 til at gjælde paa en retfærdig og billig Maade, er det, at jeg, efterat man har henvendt sig til mig fra Bedkommende, har grebet til at indbringe dette Forslag. Forslaget stiller Klosteret under de samme Betingelser, hvorunder lignende Besiddelser fra Ministeriets Side tidligere ere blevne stillede, og dengang med en Erkjendelse af, at det da Vedtagne maatte kunne blive en almindelig Regel, skøndt det dengang ikke kunde optages i den omhandlede Lov.

Juristsministeren: Jeg troer, at den ærede Taler feiler, naar han vil sætte det Gods, der tilhører offentlige Stiftelser, i Klasse med det Gods, der har tilhørt Universitetet, Communitetet og Sorø Akademi; jeg seer nok, at den ærede Forslagsstiller i Lovudkastets § 1

kalder Universitetet, Communitetet og Sorø Akademi „offentlige Stiftelser“, men de ere ikke offentlige Stiftelser i den Forstand, hvori dette Begreb i Almindelighed tages. Sorø Akademi, Universitetet og Communitetet ere Statsinstituter, idet Staten har troet at burde gjøre de Diemed og Interesser, som de varetage, til sine Diemed og Interesser. Disse Stiftelser ere derfor i egentlig Forstand Statsinstituter, hvorimod Graabrødrehospital og Stiftshospitaler i Almindelighed ere communale Indretninger, idet de tilhøre, om ikke en enkelt Commune, saa dog en Samling af Communer; de ere doterede og stiftede i den Hensigt at virke i communale Diemed. Men selv om man vil indrømme, at Sorø Akademi, Universitetet og Communitetet ere offentlige Stiftelser i samme Betydning som Stiftshospitaler, saa følger deraf dog ikke ubetinget, at disse sidste skulde være samme Regler undergivne som Sorø Akademi, Universitetet og Communitetet. Thi der ere andre Hensyn, som ogsaa maae tages i Betragtning; det maa undersøges, om den Formue, de Indtægter, disse Stiftelser have, ere saa rundelige, at de ved Hjælp deraf kunne bestræbe de Diemed, i hvilke de ere oprettede, og om den Stigning af Udgifterne, som det er vitterligt ikke kan undgaaes, naar de Diemed, hvori de ere stiftede, skulle naaes, tillader, at der samtykkes i, at noget af det Gods, hvorved de, som Erfaringen har viist, sikres en Stigen i Indtægter, der svare til Stigningen i Udgifter, bortselges. Men, som jeg har berørt, ere Universitetet, Communitetet og Sorø Akademi af en ganske forskjellig Natur fra de her omhandlede Stiftelser; de første ere, som jeg allerede har anført, Statsindretninger og de sidste Communalindretninger — og naar Stiftelsernes Natur saaledes er i høi Grad forskjellig, saa maa ogsaa den Dispositionsret, som Staten har over dem, være forskjellig.